

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції

*«Актуальні питання
теорії та практики психолого-
педагогічної підготовки
фахівців в умовах сучасного
освітнього простору»*

15 червня 2023 року

м. Харків

УДК [378.147:378.091:159.98](063) А 43

Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору: матеріали IX Науково-практичної конференції 15 червня 2023 р. Харків: ХДАФК, 2022. 72 с.

У збірнику представлено тези доповідей науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, в яких відображено стан, проблеми та перспективи психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору й воєнного стану в Україні.

Для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, тренерів, науковців та фахівців в сфері соціології, психології, педагогіки, філології, фізичної культури та спорту.

**Електронне видання збірника тез конференції
Матеріали подаються в авторській редакції**

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Павлик О.М., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології

Члени редколегії:

Гант О.Є., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології

Маренич Г.В., викладач кафедри педагогіки та психології

Ткачов С.І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології

© Харківська державна академія фізичної культури

© Кафедра педагогіки та психолог ХДАФК

© Автори тез

Міжнародної науково-практичної конференції, Харків, 16–18 березня 2023. С. 243-244.

6. The Dichotomy of Information Technologies in Professional Training of Future Specialists: the Subject and the Means of Instruction / O. Malykhin et al. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2020. Vol. 4. P. 527–538.

7. Zahorulko M. Personalized learning in a digital educational environment. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, Харків, 16–18 березня 2023. С. 210–212.

ЛУТАЄВА Т. В.

завідувач кафедри педагогіки і психології Національного фармацевтичного
університету, доктор педагогічних наук, професор

ФЕСЕНКО В. Ю.

доцент кафедри педагогіки і психології Національного фармацевтичного
університету, кандидат історичних наук, доцент

ШВАРП Н. В.

доцент кафедри педагогіки і психології Національного фармацевтичного
університету, кандидат педагогічних наук, доцент
Національний фармацевтичний університет (м. Харків)

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. У період воєнного стану в Україні у більшості регіонів країни упроваджується онлайн-навчання та дистанційне навчання (ДН), що обумовлює перебудову підходів до організації освітнього процесу. Зазвичай, онлайн-навчання наслідує алгоритм організації очного навчання та є достатньо виснажливим. Відтак для організації дистанційного навчання є характерними не тільки інша структура навчання, а також інший підхід до спілкування, взаємодії учасників освітнього процесу. За таких обставин актуалізується значущість досліджуваної проблеми.

Мета та методи дослідження: висвітлити важливі психологічні аспекти організації дистанційного навчання в закладах вищої й післядипломної освіти під час воєнного стану на основі загальнонаукових (аналіз психолого-педагогічної літератури, педагогічного досвіду) та емпіричних (спостереження за здобувачами освіти) методів дослідження.

Результати дослідження. Спеціалісти в галузі ДН стверджують, що для його організації є притаманними особливості на етапі планування; різні підходи до його упровадження при урахуванні низки загальних й професійних компетентностей, що формуються та розвиваються у його процесі; використання однієї або кількох психолого-педагогічних та цифрових технологій [1–5]. Важливими психологічними аспектами ефективної організації

ДН є створення ситуацій успіху здобувачів освіти, забезпечення їхньої мотивації та активності; виклик у них почуття спільності з аудиторією (представники студентської групи, групи здобувачі післядипломної освіти; тьютори тощо); забезпечення для них можливості керівництва власною самостійною навчальною діяльністю, здійснення самоконтролю й зворотного зв'язку [1]. Поділяємо точку зору, що важливо ще на етапі проектування дистанційного курсу уможливити гейміфікацію навчання, установити терміни взаємодії, ретельно дотримуватись правил гостинності [2; 3, с. 20]. На етапі безпосередньої організації щотижневої роботи з дистанційним курсом, важливо приділити увагу зонам неформального, часто конфіденційного спілкування здобувачів освіти між собою (зокрема, під час обговорення тем, не включених безпосередньо в навчальний контент або зовсім сторонніх). Також необхідно забезпечити можливість спілкування через живі чати, реалізовувати методи мотивації навчання [2; 3, с. 20].

Вважається, що, коли мотивація до навчання є дуже низькою, є підстави припустити, що потенційна успішність навчання буде певною мірою знижена. Щодо цього питання, специфіка ДН полягає у відсутності стандартних для традиційного навчання мотивувальних моментів (тиск групи, знайома ситуація навчання, соціальні фактори тощо). Тому при розробці віртуальних освітніх середовищ важливо створювати систему мотивації тих, хто навчається.

Наш педагогічний досвід дозволяє свідчити, що в умовах ДН добре спрацьовує запропонована Дж. Келлером модель мотиваційної структури (ARCS). Складовими моделі є: Attention, Relevance, Confidence, and Satisfaction (увага, релевантність, упевненість і задоволення) [5]. Установлено, що реалізація всіх цих компонентів асоціюється зі станом психологічного комфорту здобувачів освіти [4, с. 103]. Зазначимо, що можна ідентифікувати складову моделі «увага» як «інтерес». Доречною є рекомендація тьютору утримувати увагу, зберігати стан інтересу і залучення здобувачів освіти. Для цього пропонуються методи та прийоми навчання, що базуються на «неконгруентності» [5], тобто когнітивному дисонансі, варіюванні стилю чи темпу подання дидактичного матеріалу, дії за активної участі здобувачів освіти (симуляції, ігри тощо), гуморі.

Як зазначають дослідники в галузі андрагогіки [4; 5], релевантність (міра відповідності отриманого результату бажаному) є особливо значущою для мотивації дорослих здобувачів освіти, оскільки справи і обов'язки щоденного життя обмежують їх час на навчання. Тому знання, уміння і навички, отримані під час навчання, мають бути придатними для застосування на практиці. Отже, викладач має акцентувати релевантність дистанційного курсу шляхом прив'язки його контенту до досвіду або цілей здобувача освіти. Дійовим способом є також явне декларування релевантності предметного матеріалу.

Висновки. Виходячи з вищезазначеного, можемо констатувати, що важливими психологічними аспектами організації ДН в закладах вищої й післядипломної освіти під час воєнного стану є: *на етапі проектування*

дистанційного курсу – створювати умови для забезпечення системи мотивації до навчання, спілкування здобувачів освіти, гейміфікації навчання, дотримання термінів взаємодії; *на етапі щотижневої організації роботи* – створювати ситуації успіху, приділяти увагу зонам неформального спілкування здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Васильєва О. Психологічні особливості дистанційного навчання в підготовці майбутніх психологів. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету* : зб. наук. пр. Серія: Педагогічні науки. 2022. Вип. 58. С. 36–44.
2. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія / [М. Л. Смульсон, Ю. І. Машбиць, М. І. Жалдак та ін.]. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 240 с.
3. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстремне дистанційне навчання в Україні : монографія. Харків : КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
4. Попенко Н. В. Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності соціально-гуманітарної підготовки магістрів природничих спеціальностей в умовах дистанційного навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 65, Т. 2. С. 100–106.
5. Keller J. M. The ARCS model: designing motivating instruction. *Confidential unpublished draft, Tallahassee, Florida, Instructional Systems Program*, 2006.

МАЛИХІН О. В.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України

ЛПЧЕВСЬКА І. Л.

аспірантка
Інституту педагогіки НАПН України

СУЧАСНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПЕДАГОГІЦІ ЯК СКЛАДОВА ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗВО

Вступ. Інтеграція України в світовий науковий простір визначає необхідність оновлення підходів до здійснення науково-дослідної діяльності, зокрема актуалізує питання формування здатності та готовності майбутніх науково-педагогічних працівників до розв'язання комплікативних науково-дослідних (науково-теоретичних і науково-практичних) проблем у галузі освіти, розвитку їхньої аналітико-прогностичної, інноваційно-дослідницької, рефлексійно-дослідницької та цифрової (діджитальної) компетентностей.